660
FERIŢI-VĂ DE IMITAŢIUNI
Adevăratele şi veritabilele TORTE **PISCHINGER** sunt Numai acelea provenite din fabrica OSCAR PISCHINGER, Viena inventatorul acestor delicioase şi neîntrecute torte. Cine le gustă, le ia totdeauna
Durabilitate 7-8 luni în acelaşi stare proaspătă
Observaţi bine la cumpărătoare marca şi numele „OSCAR PISCHINGER"
Reprezentant pentru România: R. Schwab, Galaţi. Joseph Galanter, Bucureşti

Cea mai ieftină forţă motrică
pentru d-nii Moşieri, comune rurale şi obşte ţărăneşti furnizează turbina acţionată prin vânt.
APROVIZIONATE CU APA, FORŢA şi LUMINA ELECTRICA 653
VEREINIGTE WINDTURBINENWERKE, DRESDEN NIEDERSEDLITZ
Reprezentanţi pentru România WEBER & Co Bucureşti. — Strada Decebal No. 22. — Bucureşti

CEREŢI PRETUTINDENI
Adevăratul **BORVIS de BORSZEK**
Cea mai superioară şi cea mai eftină Apă Minerală naturală
Feriţi-vă de Contrafaceri şi Ape Minerale artificiale 338
Reprezentanţi Generali: MAX & WILHELM STEINHART, Bucureşti, Zborului 4

VULCAN
Fabrica de Maşini.-Societate Anonimă.--Bucureşti
Recomandă celor interesaţi:
TURNATORIA
DE FONTA ŞI METAL
MODERN INSTALATA
PENTRU CONFECŢIONAREA PIESELOR FINE PENTRU MAŞINI, PRECUM şi PENTRU TUCI de COMERŢ
EXECUTARI IREPROŞABILE
PREŢURI FOARTE CONVENABILE
TRANSMISIUNI CU UNGERE CIRCULARA
Acuplări de Fricţiune „PATENT-BENN"
pentru transmiteri de forţă de ori-ce mărime
SINGURA FABRICA, CARE ARE DREPTUL de EXECUTARE PENTRU ROMANIA
2171
Curăţitoare de apă Brevet BREDA
Toate cererile se vor adresa Direcţiunei Fabricei
BUCUREŞTI. — STRADA HONZIK (Dealul Spirei)

ALEGE D'INTRE BUNE PE CELE MAI BUNE
Recomandăm pentru sezonul corent:
PLUGURI BÄCHER
întregi de oţel, cu 1, 2, 3 şi 4 brazde, cu cormene de oţel cuirasat, conducere proprie
Merg uşor şi spală brazda perfect
Neîntrecutele maşine de semănat în rânduri
UNICUM-DIRLL originale MELICHAR Brevetate.-Cu linguriţe
— MODEL PERFECŢIONAT 1914 —
HOOSIER-DRILL cu rotiţe canelate brevetate
A SE FERI DE IMITAŢIUNI INFERIOARE
Semănatoare împrăştietoare
Originale Hofherr-Schrantz
Vânturătoare
Celebrele tipuri originale Clayton No. 5 Hofherr-Schrantz No. 7 (albastre)
TRIOARE ORIGINALE „HEID"
Aparate de sulfatat grâu contra malurei
ULTIMA PERFECŢIUNE NEÎNTRECUTA
GRAPE de OŢEL, FLEXIBILE, LANŢATE şi GHIMPATE
Tăvăluguri, netede, dinţate şi Campbell
Sunt de vânzare numaĭ la depozitele fabricelor
HOFHERR-SCHRANTZ-CLAYTON-SHUTTLEWORTH A. G.
BUCUREŞTI, Calea Dorobanţilor, No. 67
CRAIOVA, Calea Bucovăţ No. 20—26
BRAILA, Bulevardul Cuza, No. 79
ROŞIORII-DE VEDE, Calea Vezii No. 24
CONSTANŢA, Ştefan-cel-Mare (Mangalia) 61
URZICENI, Str. Carol I, No. 33
A se feri de imitaţiuni inferioare, ele sunt foarte scumpe oricât ar fi de eftine
Rugăm observaţi bine firma noastră pe fabricatele noastre originale
Agenţii în toate oraşele principale din ţară 738

CE VA FACE ROMANIA IN CRIZA RAZBOINICA ACTUALA?

⁂

— Neutralitatea în gardă —

Opinia publică românească trebue îndrumată din vreme, spre o eşire naturală, din criza actuală, care bântue Europa; căcĭ opinia publică ajută mult la îndeplinirea unor acte naţionale, ba chiar, ea provoacă, adesea, acele acte, fie ele chiar nesocotite.

Criza actuală înfrigurează spiritele, căcĭ ea nu este clară, de şi este gravă.

Datoria noastră este, de a ajuta acele spirite, spre a se îndrepta în mod calm spre soluţia raţională, ce ne-ar conveni.

Fiecare exprimându-şi prin presă, părerea luĭ, fără patimă— cu toţiĭ la un loc vom contribuĭ să reiasă „opinia publică" cea maĭ prielnică românilor.

România nu vrea războiul, căcĭ ea nu urmăreşte nicĭ un câştig şi nicĭ nu voeşte a risca vreo pierdere. Ca probă la aceasta este că, în 1913, România a intervenit pentru pace, după o neutralitate ce începuse chiar să devie o greşeală.

Decĭ, răsboiul voit de ea astăzĭ, ar fi nu numaĭ o greşeală, ci în contrazicere cu apucăturile naţiuniĭ noastre, şi nu-l va face acest războĭ de cât silită, după cum a fost silită în 1913.

Dar fiindcă şi neutralitatea, — maĭ ales cea nearmată — poate fi o greşeală, cum era să fie în anul trecut — se naşte întrebarea: Ce să facă România, stat mic, acum în faţa unuĭ războĭ general în care şi ea poate lua parte sau să fie pradă?

Răspunsul, la această întrebare, vine de la sine, dacă judecăm că mariĭ beligeranţĭ, pe rând, preferă să ştie *neutră* o putere armată de 700.000 oamenĭ, decât să o ştie în contra lor — iar cel ce va eşi victorios în luptă, faţa de adversarul luĭ, nu ne va putea face rău şi nouă, dacă am fost neutri, trebuind pentru aceasta să întreprindă un nou răsboĭ, cu noĭ; orĭ cât de mic ar fi el — dar tot răsboĭ ar fi şi maĭ ales un răsboĭ nedrept, care aduce întotdeauna nenoroc celuĭ care-l provoacă.

Acel războĭ nu ar putea avea ca motiv pedepsirea noastră, cĭ ar avea de scop o pradă saŭ ar fi pentru victorios un preţ ce ar costa maĭ puţin pe cel învins.

Un asemenea războĭ nu are şanse, fiind un brigandaj, la care s'ar opune alte puterĭ marĭ ce au rămas şi ele neutre.

Pe de altă parte, se ştie că o atitudine a unuĭ stat mic este adesea impusă luĭ, de ceĭ puternicĭ, vecinĭ, ce aŭ un interes.

Orĭ atitudinea noastră, voită, fiind de neutralitate şi noĭ fiind un stat mic, nu vom putea păstra această neutralitate, de cât atuncĭ când o vom impune ambilor adversarĭ, care se luptă, între eĭ, să o respecte şi le vom arăta, că acea neutralitate, ce vom ţine, este un folos pentru fiecare din ele, fără a fi un câştig pentru noĭ.

De îndată ce se va şti, că din neutralitatea noastră câştigă numaĭ unul din adversarĭ, suntem la discreţia celuĭlalt adversar, care are interes a suprima acel avantaj potrivniculuĭ săŭ şi se va grăbi dar să ne distrugă, înnainte de a putea fi ajutaţĭ de aliatul nostru.

Nu putem opune aicĭ cazul Serbieĭ, care nu a fost distrusă de Austria, de şi ar fi avut timpul; de oarece Austria s'a reţinut pentru a-şĭ asigura prezenţa, la timp, în faţa Rusieĭ, obstacol principal al scopuluĭ săŭ.

Aceasta este soarta unuĭ stat mic aşezat tampon între state marĭ. De exemplu: este evidnet că Rusia, neavând nicĭ un obstacol în cale, care ar mări şi lungi puterea noastră de rezistenţă, ne poate distruge repede, sau reduce teritoriul înainte de a putea fi ajutaţĭ; iar noĭ nu avem ca Serbia amicĭ de aceiaşĭ rasă, carĭ să ne apere.

Trebue dar să mobilizăm şi să ne concentrăm repede, cu toţiĭ, în inima ţăreĭ şi să ne înţepenim bine pe picioare, pentru a putea sări cu cea maĭ mare putere şi iuţeală, şi în bloc, spre frontiera aceea, care *va fi călcată maĭ întâĭ*, de către acel vecin ce ar nesocoti, cel dintâĭ, neutralitatea teritoriuluĭ nostru, pentru a-şĭ ajunge scopul luĭ. In aceeaşĭ clipă vom asigura prin aceasta, forţaţĭ de împrejurărĭ, *concursul nostru* celuĭlalt adversar, care respectându-ne neutralitatea de la început, ne inspiră prin acest fapt maĭ multă încredere şi este decĭ maĭ sigur că ne va lăsa în bloc şi ne va ajuta, în schimbul gestuluĭ nostru, în faţa adversaruluĭ comun.

Cu alte cuvinte, ne vom mobiliza cu toate contingentele, vom întări toate frontierele şi toate cetăţile, unde vom lăsa puţine trupe de pază, iar grosul armateĭ va fi concentrat în Muntenia, între Bucureştĭ şi cetăţile Focşanĭ-Nomoloasa, Galaţĭ şi Cerna-Voda.

Vom face cunoscut tutulor hotărârea, exprimată maĭ sus, de neutralitate înarmată, adică în gardă.

Neutralitatea înarmată însă, cu împărţirea tutulor trupelor pe diferite frontiere, este imposibilă, putând fi covârşiţĭ, pe orice frontieră, înainte de a ne aduna pe ea, şi ne putându-ne uni, în întregime, cu vecinul ce ar avea interes de noĭ.

Neutralitatea cu înţelegere de bună învoială, într'o parte, adică faţă de un vecin, pentru a concentra toată armata la frontiera dinspre partea vecinuluĭ advers şi a o ţine în respect, nu este sigură, deoarece nu putem avea nicĭ o garanţie dela cel cu care am făcut acea învoială, căcĭ dacă el este învingător şi are interes a'şĭ mări succesul, va putea călca neutralitatea noastră, intrând în teritoriul nostru pentru scopurĭ strategice sau naţionale, ne maĭ având nicĭ un interes de noĭ. Exemple de acestea avem destule dela marile Puterĭ.

Iar dacă el a fost învins, atuncĭ adversarul săŭ, în faţa căruia am stat concentraţĭ, va năvăli peste noĭ, spre a-şĭ mări succesul, sau ne va sacrifica în compensaţie, pentru alte avantaje şi spre a ne pedepsi că l-am piedecat de a culege succese prea marĭ.

Neutralitatea neînarmată este iarăşĭ nesiguranţă, căcĭ către finele războiuluĭ cel puţin, victoriosul nu se va jena să ne încalce pentru o victorie maĭ mare faţă de adversarul săŭ, maĭ ales că nu ar maĭ întâlni, nicĭ o piedecă în cale, noĭ fiind nepregătiţĭ.

Decĭ România nu trebue să avantajeze pe un protrivnic contra celuĭlalt, decât când ar şti sigur cine va fi învins şi ce câştig va avea, sau când va fi silită de un vecin, — ci dela început ea trebue să ameninţe pe ambiĭ beligeranţĭ, de o potrivă, pentru cazul de încălcarea teritoriuluĭ nostru, căcĭ cu aceasta nu-ĭ va indispune pe nicĭ unul.

Neutralitatea cu învoială pentru un adversar sau pentru altul, sau pentru ambiĭ, de a călca un anume teritoriu (de ex.: Moldova) pentru scopul bătălieĭ lor, are neajunsul că epuisează şi pustieşte acea parte şi este fără garanţie că acel teritoriu va fi părăsit de cel victorios sau nu va fi preţ pentru celalt, care nu va maĭ avea nevoie sau frică de armata noastră, concentrată, în interior. Această neutralitate, constitue şi o slăbire a armateĭ noastre concentrată, care nu maĭ are teren suficient de aprovizionare.

Neutralitatea cu încălcarea permisă a teritoriuluĭ nostru, este dar inadmisibilă şi este maĭ bine a ne dispune a apăra dela început integritatea teritoriuluĭ, adică de atuncĭ când beligeranţiĭ, fiind egalĭ de puternicĭ, aŭ interes de a ne respecta, pentru a nu ne şti că: trecem imediat pe platoul advers al balanţeĭ.

A ne declara pe faţă dela început, cu unul din adversarĭ, înseamnă a risca pe jumătate, căcĭ nu ştim ce este, sau ce poate aduce vremea, în platoul adversaruluĭ, aceluĭ cu care ne-am unit.

In cazul nesuccesuluĭ, suntem nevoiţĭ a plăti maĭ mult, decât atuncĭ când am fi luptat singurĭ şi am fi căzut pentru scopul nostru propriu; căcĭ aliatul nostru învins odată cu noĭ, având mult de plată, va plăti maĭ mult din partea noastră, fiindu-ĭ maĭ lesne.

Armatele germane şi austriace par superioare, armatelor ruseştĭ, ca instrucţie şi disciplină şi iuţeală de mobilizare; dar unitatea de naţiune este maĭ omogenă la Ruşĭ—pe când la Austriacĭ, maĭ ales, este eterogenă, şi viţa slavă ţine cu Ruşiĭ. Soldatul rus este de o stofă maĭ resistentă.

Dacă unor naţiunĭ din Austria saŭ unor state, ce sunt sub tutela Prusieĭ, li s'ar asigura o independenţă şi preponderenţă garantată, nu se ştie dacă nu ar zădărnici victoria armatelor în care sunt acuma înrolaţĭ. Napoleon a utilizat cu folos acest mijloc, iar Prusia de aceea ocupă Bavaria în or ce războiŭ.

Rusia are o parte slabă în regimul săŭ autocratic şi în administraţia eĭ, însă imensitatea teritoriuluĭ săŭ agricol îĭ dă şanse de luptă îndelungată; pe când Germania, ţară industrială, dar sterilă, dacă ar avea maĭ mult timp frontierele închise nu va maĭ avea grâŭ şi carne.

Franţa ţine banul Europeĭ. Anglia şi cu ea pot închide căile de aprovizionare de pe alte continente. Războiul se face cu oamenĭ, banĭ şi aprovizionărĭ; oameniĭ ceĭ maĭ nemeriţĭ pentru războiŭ, sunt agricultoriĭ; ţările agricole fiind şi maĭ întinse, luptă maĭ mult şi maĭ sigur.

Nimenĭ nu poate susţine, că gruparea tripleĭ înţelegerĭ, nu are cu prisos, aceste 3 elemente arătate maĭ sus.

Balanţa şanselor cu privire la numărul de oamenĭ poate fi mobilă căcĭ chestia naţionalităţilor, şi alianţele momentane fac să atârne balanţa încotro se voeşte.

De ex: Italia va lupta cu greŭ contra Franţeĭ, cu toate angajamentele faţă de Austria; de oarece poporul eĭ, are afinitate de rasă cu franceziĭ şi urăşte pe Austriacĭ, care aŭ sub stăpânirea lor multe ţinuturĭ locuite de Italienĭ. Apoĭ Austria este rivala eĭ în Adriatică, şi Franţa nu urmăreste cucerirĭ.

Cine garantează dar, că Italia nu a asigurat ajutor Austrieĭ numaĭ pentru caz de defensivă, adică atuncĭ când Austria ar fi atacată. Orĭ dacă Austria declară ea războiŭ şi Germania de asemenea, se poate întâmpla ca Italia să aibă motiv a nu le ajuta. Şi ar putea avea ca câştig, numaĭ pentru aceasta, vre-o provincie de pe litoralul mult dorit de ea!

Dar Spania, voeşte ea saŭ nu, să intre în rândul marilor Puterĭ?

Şi cine zice, că nu va cădea ea în flancul Italieĭ, dacă aceasta ar ataca Franţa.

Din aceste exemple se vede că nu se ştie de fel, a priori, a cuĭ va fi isbânda. Căcĭ fiecare are şansele luĭ; iar armata română nu poate asigura poziţia balanţeĭ, fiind prea mică, renunţând la neutralitate, maĭ ales când şi alte ţărĭ importante rămân neutre. Ar maĭ trebui ţinut socoteală şi de cel care ne-ar putea pedepsi maĭ răŭ când ar fi victorios şi ne-ar cere socoteală de ajutorul ce am dat adversaruluĭ săŭ. Or, este evident, că Rusia ar putea fi cea maĭ lesne răzbunătoare, căcĭ către ea frontiera noastră este deschisă, ea având şi interesul unuĭ drum la Constantinopol, pe la noĭ, dacă se poate şi are motiv.

Dacă suntem neutri, se va mulţumi cu Marea Neagră şi Dardanelele, lăsându-ne în pace.

Ar maĭ trebui de asemenea să ţinem socoteală de simpatiile naţiunilor, începând războiul, căcĭ este de netăgăduit că nu aĭ sanse de succes cu armata, dacă aperĭ o cauză ce pare nedreaptă poporuluĭ ce conducĭ; căcĭ astăzĭ armata este poporul.

Cu atât maĭ grea va fi izbânda, când veĭ căuta a sili acest popor, ce conducĭ, să asigure succesul uneĭ alte naţiunĭ, care mâine va putea profita de victoria la care aĭ ajutat-o, spre a te îngenunchia sau a-ţĭ suprima şi ţie unele idealurĭ, ce nu'ĭ convin eĭ.

Avântul naţiuneĭ mobilizate, este un factor de mare seamă şi folos în războĭ; trebue dar ţinut seamă de el.

Din toate acestea se vede că neutralitatea, aşa cum se arată maĭ sus, are cele maĭ marĭ şanse de a nu ne primejdui, — pe când restul atitudinelor ne face să riscăm jocul.

Această neutralitate a noastră este posibilă de oarece frontiera Austrieĭ spre România este greu de atacat de către ruşĭ, care au drum maĭ bun spre Galiţia; decĭ este foarte probabil, că Rusia va fi bucuroasă ca pe linia Prutuluĭ român să nu aibe de luptat cu Austria.

Or, tocmaĭ Rusia este aceea, care ar putea să ne calce maĭ lesne ţara, pe când Austria, care ar avea avantaj de a lovi pe ruşĭ prin Moldova şi Basarabia, ar găsi defileurile Carpaţilor în ajutorul apărăreĭ neutralităţeĭ noastre.

Neutralitatea teritoriuluĭ Moldoveĭ convine decĭ Rusieĭ maĭ mult decât Austrieĭ, dar fără voia noastră — şi pentru acest cuvânt, dacă Rusia este victorioasă, ne va respecta teritoriul, ca o datorie naţională, în vreme ce Austria, nicĭ nu va putea să ne atace

Nu au decĭ, nicĭ unul din adversarĭ, interes vădit, să ne silească a părăsi neutralitatea teritorială şi înarmată. Iar cel ce ar avea, ar putea fi oprit de noĭ, maĭ lesne, cu ajutorul potrivniculuĭ săŭ.

Dar lucrul principal este că neutralitatea noastră este înlesnită prin faptul că nu împedică pe ceĭ doĭ adversarĭ a se lupta, după planurile lor, ba chiar le simplifică manevra ca orice pivot neutru.

Neutralitatea din 1913, era să fie o greşeală, numaĭ fiindcă era neînarmată.

Politica Românieĭ are şi scopurĭ naţionale, căcĭ nu se poate într'alt fel; însă aceste scopurĭ nu se pot ajunge cu risicul nostru propriu, ci trebue lăsate ca îndeplinirea lor să fie o consecinţă naturală a lucrurilor din întreaga lume, căcĭ dacă ne vom pripi, vom putea păţi ca Bulgaria, care figurând ca o mică putere în Balcanĭ, a făcut încercărĭ foarte riscate.

Scopul nostru naţional poate fi pregătit şi pe cale pacinică, fiindcă, chestia naţionalităţilor evoluiază dela sine, ca orĭ şi care alta şi va ajunge sigur la o soluţie naturală, pe care nu o poate provoca maĭ repede, decât puterile sau naţiunile marĭ de tot.

Lupta pentru chestiunea naţională nu constă pentru noĭ, cel puţin azĭ, în cucerirĭ teritoriale pentru România, ci în cucerirĭ de drepturĭ pentru românĭ. Teritoriul cerut ar putea să aibă numaĭ scop strategic, care scop însă este discutabil, câteodată, din cauză că strategia se schimbă şi cu grupările politice ale Statelor, care sunt vremelnice.

Iată de ce România nu a vrut şi nu vrea războĭ.

Nu credem, că am făcut alianţă cu Serbia, pentru a o apăra de Austria; căcĭ era ştiut că Austria este prea puternică — decĭ Serbia ştie că are numaĭ sprijinul Rusieĭ pentru menţinerea teritoriuluĭ eĭ şi a tratatuluĭ dela Bucureştĭ.

Suntem o mare Putere în Balcanĭ, dar o prea mică Putere în concertul european. De aceia rolurile ce putem avea, în ambele cazurĭ (1913 şi 1914), sunt deosebite—orĭ criza actuală este europeană, încât noĭ nu avem rol, în ea, ci numaĭ marile Puterĭ, care însă trebue să ştie, că ne vom apăra teritoriul, în orice caz; de aceea mobilizăm.

Neutralitatea noastră înarmată este dar maĭ nemerită, decât alăturarea sau alipirea la un vecin, ca războinicĭ, căcĭ riscăm prea mult—şi apoĭ numaĭ urma alege.

Dacă am făcut parte din Tripla-alianţă atâta timp, este adevărat că am câştigat ceva; dar în schimb şi dânsa a câştigat dela noĭ, materialiceşte; de oarece i-am fost tributară economiceşte, preferind'o cum era natural, la comenzĭ de materiale, atât de importante, încât câştigul ce ea a realizat, nu ştim dacă nu întrece tributul ce plăteam odată Turcilor. Dar nu ne plângem de aceasta; căcĭ totul trebue plătit, în politică.

Acum însă nu voim să riscăm viaţa noastră, care nu ni se va putea plăti — în cât alianţele de războiŭ nu le putem face de cât siliţĭ.

Cauza slavă, cum şi existenţa Austrieĭ pentru echilibrul european, pot fi tot atât de importante pentru noĭ, dar nu le vom putea servi pe nicĭ una cu armele, fiind prea puţinĭ; pe când existenţa noastră o vom putea apăra, fiind un drept mare al nostru.

Dacă, am fi siliţĭ, şi nu vedem cum, să ne alăturăm de o parte, apoĭ trebue să cumpănim maĭ întâĭ cestiunĭ de drept, de simţimânt naţional, de durata probabilă de rezistenţă a unuĭ vecin puternic, nu numaĭ de primul săŭ gest de viitor, ce poate aduce, şi de răzbunarea de care e capabil vecinul nostru. Aşa, este ştiut că răzbunările Austrieĭ eterogene, aŭ fost maĭ neputincioase, de cât ale Rusieĭ, care a pedepsit pe Bulgaria în 1913; pe Franţa a pedepsit'o în 1870 pentru Crimeea, pe Austria în 1866 tot pentru Crimeea, pe Prusia şi Anglia pentru Napoleon şi pe Franţa pentru intenţia luĭ Napoleon, etc.

Dacă Austria este destinată să dispară din Europa sau Slaviĭ din imperiul eĭ să fie întrunţĭ într'un stat, a parte, saŭ că Rusia va lua Dardanelele — lucrul se va face şi fără noĭ, maĭ curând saŭ maĭ târziu. Noĭ nu putem impiedica asemenea evoluţiĭ şi nu avem dreptul recunoscut, ci numaĭ dreptul de a trăi ca naţiune omogenă şi cum politica bazată pe drept este aceea a viitoruluĭ, urmează că păstrând neutralitatea înarmată, ne asigurăm maĭ bine viitorul nostru.

Noĭ nu ştim, dacă nu cumva războiul actual nu este şi o urzeală a bancherilor englezĭ, americanĭ saŭ evreĭ, spre a câştiga, cât maĭ mult pe socoteala popoarelor ruinate prin războiŭ saŭ pentru alte scopurĭ, căcĭ războiul este şi în mâna bancherilor.

Să ne menţinem dar puterile întregĭ şi întrunite, pentru a putea eşi cu bine, la urmă, din învălmăşeala actuală.

Neutralitatea înarmată bine şi concentrarea ne asigură această stare; neutralitatea altor Puterĭ maĭ marĭ, ne întăreşte siguranţa acesteĭ stărĭ.

N. G.

Asasinarea luĭ Jaurès

Asupra omorâreĭ luĭ Jaurès, găsim în „Corriere della Sera" amănuntele următoare:

Inainte d'a se duce la ziarul săŭ „l'Humanité", unde era aşteptat să'şĭ dicteze articolul prim pentru numărul de a doua zi, Jaurès, leaderul socialist, se oprise în cafeneaua Du Croissant. Acĭ se aşezase la o măsicioară, în dreptul uneĭ ferestre deschise care da în strada Montmartre.

Era cu spatele le fereastră şi cerea să i se aducă de mâncare, când un individ, la care nimenĭ nu luase seamă, se apropie de fereastra cafeneliĭ-restaurant şi trase cu revolverul în Jaurès, care fu lovit la cap de două gloanţe.

Rănitul nu putu să pronunţe nicĭ un cuvânt. Se răsturnă pe scaun sprijinit de Bourcier, colaborator la un alt ziar, care se aşezase la aceiaş masă cu el.

Ucigaşul voia să se depărteze şi să se piardă în mulţime. Dar, la strigătele celor din interiorul cafeneleĭ, fu prins. Agenţiĭ poliţieĭ, veniţĭ în grabă îl scoaseră din mâinile mulţimeĭ care voia să'l sfâşie.

De pe bulevarde alergară toţĭ în grabă, mărind cercul copleşitor al curioşilor, al emoţionaţilor.

Agonia sfâşietoare

Cafeneaua e plină de ziarişti, care vorbesc încet cum se vorbeşte în odaia în care îşĭ trage sufletul un om, pe când în stradă vuetul mulţimeĭ creşte cu valurile nouĭ de curioşĭ care se adună, care se înghesuesc mereŭ.

Jaurès, întins p'o canapea este în agonie. Ceĭ din prejurul luĭ se'ntrec în deşert să'ĭ dea ajutor. Redactoriĭ ziaruluĭ *l'Humanité* plâng. In cuprinsul cafeneleĭ, până acĭ plină numaĭ de cântece şi de răsete, se aude un zgomot neobişnuit înfiorând pe asistenţĭ: se aude horcăiala de moarte a unuia din ceĭ maĭ valoroşĭ oratorĭ din câţĭ a avut tribuna franceză.

Maĭ bine de o jumătate de oră, celebrul luptător parlamentar răsuflă greŭ, gâfâe dureros, în lupta luĭ cu moartea care'l nimiceşte. Şi chiar adversariĭ acţiuneĭ luĭ politice sunt pătrunşĭ de milă pentru sfârşitul luĭ tragic.

Atentatul infam nu poate să fie opera odioasă a uneĭ răsbunărĭ private; toţĭ sunt convinşĭ că Jaurès cade victimă a ideilor sale.

Omorâtorul, dus la comisariat, n'a vrut să'şĭ spună numele, nicĭ să explice motivele care l-aŭ împins la crimă. A declarat numaĭ că este „elev al şcoaleĭ din Louvre".

Dacă este un fanatic, orĭ un agent provocator, nu se ştie încă.

Războiul general şi România

„Neamul Românesc" publică sub acest titlu următorul articol:

Decĭ războiul a început.

Va fi unul din cele maĭ marĭ ale istorieĭ omenirii prin mărimea oştirilor — 20 de milioane omeneştĭ pornite pe măcel şi dare de foc, — prin perfecţia mijloacelor de distrugere, prin învăţătura tacticienilor şi strategilor, prin imensele pagube pe care le va aduce culturiĭ umane.

Dar sub raportul ideilor, sub acela al îndreptăriĭ morale, al scopuluĭ de atins, acest odios masacru, va fi unul din cele maĭ josnice acte de ură idioată care s'aŭ săvârşit vreodată pe faţa pământuluĭ, o dovadă atroce a păcatelor pe care le poate săvârşi această lume fără Dumnezeŭ şi fără ideal.

De ce Ungaria luĭ Berchtold şi Tisza, târând după dânsa zdrenţele austriace, a atacat Serbia? Pentru a zdrobi o idee naţională în mers.

De ce Germania declară războĭ Rusieĭ? Pentru a dovedi că „rasa germană" e superioară „raseĭ slave" şi are decĭ dreptul de a supune Europa comertuluĭ săŭ năvălitor.

De ce Franţa primeşte cu bucurie această îngrozitoare încercare? Pentru a recăpăta două provincĭ din care cea maĭ mare e un vechiŭ teritoriŭ german anexat de Ludovic al XIV-lea şi rămas totuşĭ german.

De ce Italia se va arunca asupra Franţeĭ latine? Pentru a-şĭ asigura o dominaţie maritimă exclusivă, care nu e pentru dânsa o nevoe de viaţă.

Nicăerĭ un principiu naţional care-şĭ caută drumul peste orice împotrivire menită să fie sfărâmată. Nicăerĭ avântul spre civilizaţie care loveşte cu drept în piedeca barbarieĭ. Nicăerĭ măcar fanatismul uneĭ concepţiĭ superioare pornită cu sabia în mână pentru a cuceri lumea în numele unuĭ noŭ adevăr.

Ci pretutindenĭ lăcomia capitalurilor în căutare de debuşeurĭ, nevroza uneĭ burghezii stricate, delirul uneĭ prese destrăbălate şi fără vreo răspundere, turbarea hăloasă a demagogilor carĭ umblă după reputaţie cu preţul nenorociriĭ sutelor de miĭ de văduve şi orfanĭ, crima rece, calculată, a unor diplomaţĭ şi ofiţerĭ alergând după cariere strălucite peste râurĭ de sânge şi de lacrămĭ şi, ca singur element superior, un imperialism tot aşa de brutal ca şi călcâiul unuĭ biruitor beat care striveşte cu ţeasta unuĭ rănit o lume întreagă de cugetare şi de simţire.

Acest războĭ ignobil, acest danţ canibalic se învârte şi în jurul nostru, ademenitor de o parte, de alta terorizator.

Şi noĭ ne-am prinde în acest infernal sabat pe temeĭ de „vechĭ tradiţiĭ", de „interese comune", de „echilibru" şi alte asemenea formule ipocrite?

Orice conştiinţă va răspunde hotărît, din toate puterile sufletuluĭ: nu! Avem o armată — deie-ĭ Dumnezeŭ cinste şi glorie nouă! — pentru a ne apăra de asemenea contacturĭ imunde ale barbarieĭ, iar nu pentru a o arunca în hora lor sălbatecă!

Ca un popor de omenie, cu linişte, arma la picior! Ceasul nostru va veni, dar numaĭ, atuncĭ când asupra ambiţiilor zdrobite ideea senină va veni să cumpănească dreptăţile naţionale care, azĭ, nu se văd deasupra măcelului.

20 Iulie 1914. **N. Iorga**

Are România angajamente?

Este imposibil ca în faţa grandiosuluĭ spectacol al unireĭ tuturor factorilor responsabilĭ aĭ ţăriĭ, în împrejurărĭ atât de grave, să nu simţim cu toţiĭ o mândrie legitimă. Numaĭ pe aceĭ carĭ nu ne-aŭ cunoscut în deajuns, i-a putut surprinde această admirabilă unire, care de altfel formează temelia existenţeĭ noastre naţionale şi este în tradiţia ţăreĭ.

Maĭ tarĭ decĭ astăzĭ în atitudinea noastră prin această unire, putem să privim cu hotărîre şi cu încredere viitorul.

Spuneam în articolul de erĭ, că deciziunea luată de consiliul de Coroană ţinut la Sinaia, trebue să fie definitivă. Şi maĭ spuneam că nu e posibil o altă politică externă pentru România, oricât de strânse ar fi raporturile noastre de prietenie cu Austria şi pe orice ar fi bazate aceste raporturĭ.

Astăzĭ ştim ceva maĭ mult:

Astăzĭ ştim că România are un anumit angajament cu Austro-Ungaria. „Avem angajamente", afirmă ziarul „La Politique" oficiosul partiduluĭ conservator, în numărul săŭ de a doua zi, după consiliul de Coroană.

Este decĭ evident că între România şi Austria există un contract. Este însă sigur că acest contract, care a trebuit să fie făcut şi reînoit cu ştiinţa factorilor responsabilĭ carĭ s'aŭ perindat la guvern, nu poate să conţie nimic care să nu fie în conformitate cu interesele ţăriĭ şi ale neamuluĭ. Asupra acestuĭ fapt nu poate încăpea îndoială, maĭ ales acum, după ce cunoaştem hotărîrea luată la Sinaia, de oamenii politicĭ aĭ ţăriĭ, cu un patriotism încercat, în consiliul de sub prezidenţia M. S. Regeluĭ.

S'a spus că s'ar fi cerut Românieĭ ca în virtutea angajamentelor ce are, să ia o atitudine alăturĭ de Austria. Dar tocmaĭ faptul, că bărbaţiĭ politicĭ cu un patriotism încercat şi carĭ, cel puţin uniĭ din eĭ trebuie să fi avut răspunderea angajamentelor ţăreĭ, aŭ hotărît altfel este o dovadă că de orice natură ar fi contractul nostru cu Austria, el nu ne poate împiedica, aşa cum s'aŭ desfăşurat evenimentele, de la o strictă neutralitate.

Nu ştim în ce constaŭ angajamentele, de care vorbeşte ziarul oficios al partiduluĭ conservator, dar dacă, prin ipoteză, ele ar cuprinde o clauză în sensul celeĭ din tratatul de alianţă între Italia şi Austria, adică o alianţă defensivă şi fără ca războiul să fi fost provocat de aliată, fireşte că România nu avea nicĭ o obligaţie şi nu şi-a călcat semnătura.

De altfel sunt fapte, carĭ dovedesc că nicĭ Austria nu s'a putut gândi că angajamentul Românieĭ ar împlica, în cazul de faţă, o intrare în acţiune a acesteia.

Intr'adevăr, după dreptul internaţional, un aliat nu poate dispune de aliaţiĭ săĭ fără o înştiinţare prealabilă.

Orĭ, Austria nu a înştiinţat guvernul Românieĭ de ce va face, nicĭ de nota ce o va trimite. Şi, ştim, că nicĭ Italia n'a fost prealabil înştiinţată. Nu dovedeşte aceasta că Austria îşĭ dădea bine seama, că aşa cum va provoca desfăşurarea evenimentelor, România nu poate avea nicĭ o obligaţie? Nu'şĭ poate nimenĭ închipui că un angajament, pe orice ar fi bazat, pe note diplomatice orĭ pe un tratat scris, poate da dreptul unuia dintre aliaţĭ de a târî pe celălalt orĭ pe ceilalţĭ într'o acţiune ce ar vrea s'o întreprindă la un moment dat, fără o înştiinţare prealabilă a factorilor alianţeĭ. O asemenea procedare ar fi jignitoare.

Dar încă odată, faptul că reprezentanţiĭ tuturor partidelor de guvernământ, întrunitĭ sub prezidenţia M. S. Regeluĭ şi în prezenţa A. S. R. Principeluĭ Ferdinand, aŭ dat comunicatul cunoscut, este dovada puternică pentru toată lumea că angajamentele, orĭ carĭ ar fi ele, nu corespund evenimentelor de astăzĭ.

Aşa fiind, ţara întreagă, luând astăzĭ act, prin afirmaţia organuluĭ unuĭ partid al căruĭ şef a participat la consiliul de Coroană, că avem anumite angajamente cu Austria, poate fi liniştită: Pe deoparte aceste angajamente nu pot cuprinde nimic în contra intereselor ţăreĭ, pentru că ele aŭ fost luate de oamenĭ politicĭ al căror patriotism încercat s'a dovedit atât de strălucit, iar pe de altă parte aceste angajamente nu ne obligă astăzĭ la nicĭ un fel de acţiune, ele neintrând în cadrul evenimentelor prezente.

Liberĭ decĭ de orice angajamente, rămân întregĭ sentimentele noastre de prietenie corectă faţă de toţĭ veciniĭ ţăreĭ. Aceste sentimente şi mândria liniştită a forţeĭ noastre aŭ decis, fără îndoială, hotărîrea unanimă a consiliuluĭ de sub prezidenţia Inţeleptuluĭ nostru Rege.

I. Femo.

Mobilizarea supuşilor sârbi din Macedonia

Sofia, 23. — După ziarele de acĭ, consulatul sârb din Salonic a chemat sub drapel pe toţĭ supuşiĭ sârbĭ din Macedonia: nicĭ un grec saŭ bulgar nu a răspuns la chemare. (A. R.)